

siga, at tey eta ikki kjøt, mjólk, sjokulátu og annað og røra ikki rúsdrekka. Tað kann vera hart, tá ið hugsað verður um øll jólaborðini, sum verða hildin. Tankin aftan fyri hetta er, at á midnætt, tá Jesus er foddur, verður farið í kirkju og tá verður føðingardagurin hátíðarhildin. Tá ið gudstænastan er av, verður farið heim til eitt stórt borðhald og jólagávur.

Tey lutheransku hátíðarhalda jólaaftan sum vit við jóladøgverða og gávum jólaaftan.

Greiðan skilnað

Finnar gera ikki so nógv burtur úr at prýða í heiminum til jóla áðrenn høgtíðin byrjar. Tað er fyri at gera ein týðiligan skilja millum gerandisdagin og stóru høgtíðina sum kemur.

Jólaaftansmorgun prýða vit jólatræið og húsið annars og tað er ein sera hugnaliga lóta, sigur Peter Turtshchaninoff.

Jólaborðhaldini, ella jólafrókostarnir sum teir vanligu verða róptir, eru væl øðrvísi í Finnlandi enn vit kenna tey hjá okkum. Finnar gera nógv burtur úr at hava mentunarlígg innlegg meðan borðhaldið er, serliga tónleik og leik.

Tónleikarnir hava úr at gera við at spæla til jólaborðini. Tað er ein sera strævin tíð fyri teir. Virki og fyrítøkur keypa heilar framförlur frá sjónleikarhúsum

og tónleikarum, sigur Peter Turtshchaninoff, sum sjálvur hevur spælt til nógvar slíkar framförlur.

— Og tað er ikki so galið, hóast tað er strævið, tí tónleikararnir fáa altíð gávur.

Føroysk jól

Seinastu árinu hevur Peter Turtshchaninoff etið føroyska gás jólaaftan og dunnu jóladag, umframt annan føroyskan mat sum grind, spik, skerpikjøt og fisk.

— Og eg havi ongantíð smakkað so góða gás sum ta føroysku. Hon er nakað heilt fyri seg, men hon skal bara ikki steikjast so hart, tí so fer alt feittið úr henni. Gásina fylli eg við øllum góðum. Fyrst taki eg lungu, hjarta og livur úr henni og kóki eg tað saman við leyki, hvítum pipari og laurberjablødum. Síðani taki eg gamalt fransbreyð, mæli tað væl við ein kvørn, so taki eg súrepli og blommur og koyri alt inn í gásina.

— Borðreiða vit við skinku brúka vit feittið frá skinkuni til dypp. Á middegi jólaaftan dyppa vit myrkt breyð, sum er bakað við malkorni, siroppi og rosinum, niður í feittið og eta tað so saman við rís á la mande. Áðrenn stóra døgverðan jólaaftan hava vit altíð eitt stórt fiskaborð við um seks sløgum av sild, einiberjasild, sítrónsild, norðlandssild, kryddsild, stokta sild í laka umframt gravad laks. Og

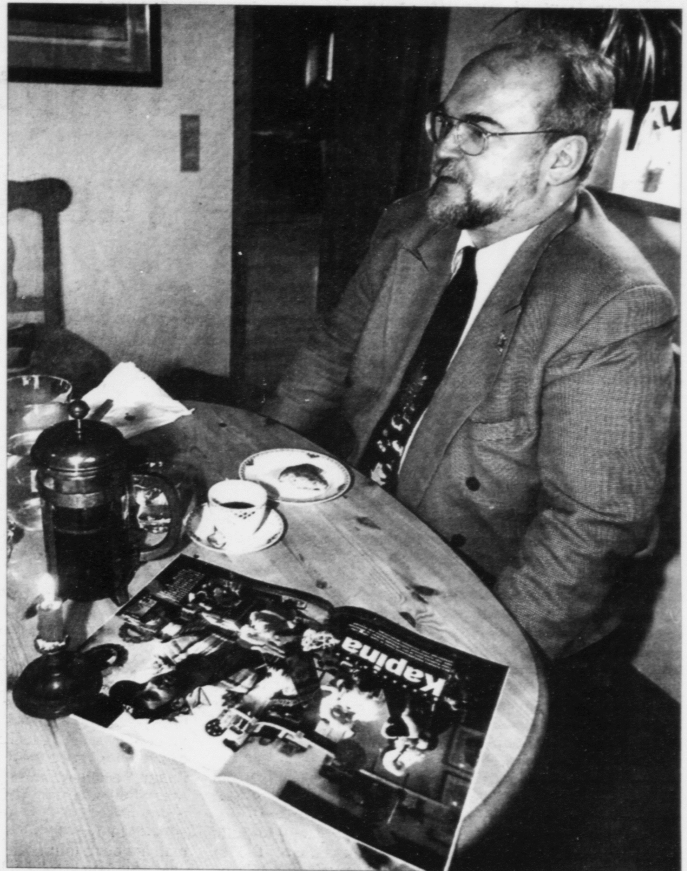
eitt sum má vera á borðinum er rækjur við rogni frá einum lítlum fiski, sum livur við innsjógvini í Finnlandi. Alt hetta verður fyrirreikað lítla jólaaftan og í Føroyum er tað so lætt, tí øll hava hjall. Tað hava vit ikki í Finnlandi.

Um tað er nakað við teim føroysku jólunum Peter Turtshchaninoff fer at sakna, tá ið ella um hann fer aftur til Finnlands, sigur hann.

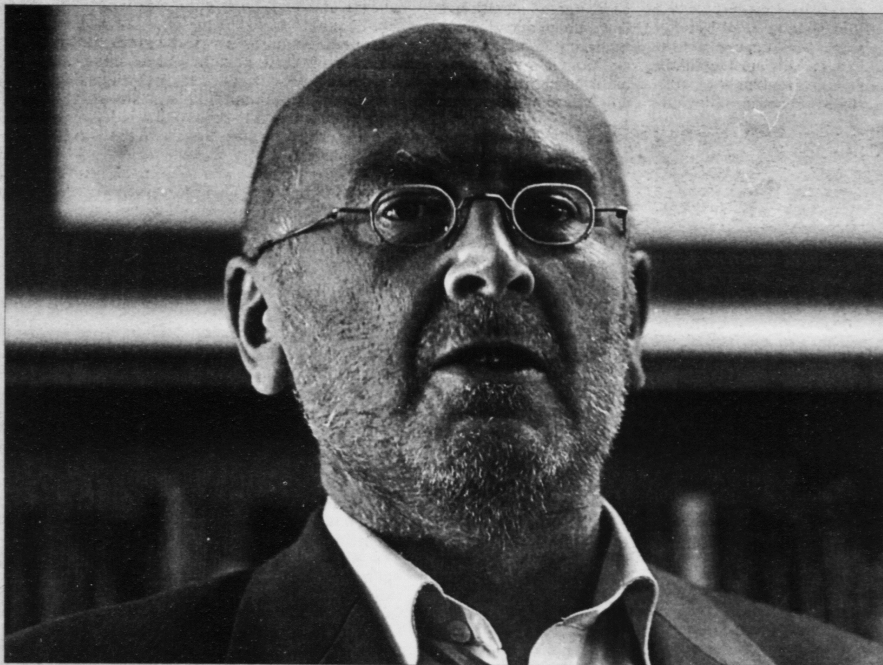
— Mær dárar væl skerpikjøt, um tað ikki er av einum gomlum veðri, røst riv, men ikki so væl ræst kjøt og súpan. Hetta verður ringt at fáa hendur á í Finnlandi, sigur Peter Turtshchaninoff at enda.

— Á jólum eiga vit at hugsa um tey, ið ongan góðan eiga. Tá ið eg var barn var eg altíð við ommu og abba mínum, tá ið tey lótu gávur og pengar til tey ognarleysu. So fekk eg tað í beinið, at tað eigur man at gera á jólum, sigur Peter Turtshchaninoff

Mynd: Jens Kr. Vang

Jólatrøll og skambót

Eyðun Andreassen, fólkalívsfrøðingur

Í Føroyum var skomm ikki at fáa sín arbeiðssetning lidnan til høgtíðirnar við ársskiftið. Jólatrøll er van-

ligt enn at siga um eitt, ið er ikki liðugt til jóla. Nýggjársrøll og trettandatrøll hevur eisini verið sagt,

tá setningurin var, at hava eitthvørt liðugt til hesar høgtíðir. Øll kunna fáa høgtíðs-

trøll, uttan lögtingsmenn fyrri íggjarlógina, sum skal viðtakast áðrenn 1. januar. Ofta er tað tó um reppið,

og seinasta atkvøðugreiðsla hevur onkuntíð verið sjálva nýggjársaftan. Tað man vera einasta lóg móti nýggjársrølli. Og heppið er tað, tí ein, ið bara fylgir við so dánt, kann lætt gerast sannførdur um, at var henda lóg ikki, fóru vit inn í mangt árið uttan fíggarlóg.

Tað arbeiði, ið áður hoyrði til hesa árstíðina at gera, var tetingin, og flestu heimildirnar um jóla- og onnur høgtíðstrøll eru um bundin pløgg. Nú í tíðini verður tað oftast bara havt á orði, um okkurt verður jólatrøll. Og verður sagt um alt møguligt, hóast setningurin ikki endiliga er, at hetta skal vera liðugt til høgtíðina. Mangt plagg-ið hevði tó ikki verið greitt úr hondum, um hótanin at fáa jólatrøll ikki hekk yvir høvðinum. Orðið trøll sipar til tað hálvgjørda verkið. Fyrr var meira gjørt burtur úr. A. Weihe sigur frá, at arbeiðskonurnar royndu at fjala burtur okkurt, tær ikki høvdu fingið liðugt, men at húsallarnir kundu vera grammir at leita. Hálvgjørda verkið varð so hongt upp undir bitan ella í ljóaran í roykstovuni til stóra skomm fyrri tann, ið arbeiðið átti. Var talan um jólatrøll, vórðu triggir torv-

konglar bundnir upp í plaggið, seks, um tað var nýggjársrøll og 9, um tað var trettandatrøll.

Síðurin við jólatrølli var ivaleyst stuttligur uttan hjá tí, ið fekk trøllið. Tann, ið kanska skuldi hava plagg-ið, mátti tó sakna tað til høgtíðina. Tað gjordist ikki við, um tað var keðiligt, serliga tí flestu jólagávur-nar fyrr vóru pløgg.

Sum so mangur annar síður fyrr í tíðini hevur hesin eisini eina djúpari meining: her ráddi um, at fáa arbeiðið liðugt, og høgtíðin var eitt páskot. Tað liggur eisini í síðinum, at fólk vildu byrja eitt nýtt ár uttan byrðar hangandi á herðunum frá árinum fyrri. Tað er ein góður síður, tí onki er so tungt, sum at skula fara undir eina byrði og hava ta fyrru á bakinum frammanundan.

A. Weihe sigur, at eigarin av jólatrøllinum fekk gjarna nakað í skambót frá húsbonðafólkunum. Men í lögtinginum slepst undan at taka støðu til nakra skambót. Tí hvørji eru húsbonðafólkini? Ja, tað er tað, politiski leikurin gongur um beint nú.

Lívt so spyrst.